

Maatilan kuntotuttava käyttö –työryhmän kuulumisia

pj. Elina Vehmasto, siht. Raija Lääperi

Living on Farm by Winfried Schäfer “Asumismaatilat”

Winfried Schäfer MTT:ltä kertoi esimerkkien avulla millaisia asumispalveluja tuottavia maatiloja löytyy eri puolilta Suomea sekä Itävallasta, Saksasta ja Sveitsistä. Vaikka asumispalvelujen tarjoaminen maatilalla ei ole vielä kovinkaan yleistä, löytyy Suomestakin kuitenkin lukuisia hyviä esimerkkejä tästä.

Maatila voi olla hyvä asuinpaikka paitsi perinteisille hoiva-asukkaille myös loma-asukkaille. Asumispalvelujen tarjoaminen maatilalla voi houkuttaa asiakkaita, jotka ovat kiinnostuneita lähiruoan, eläinten, maaseudun ja maatilan virkistävästä ja virikkeisistä vaikutuksista. Yhteisöllinen asuminen avaa paitsi uusia

työ- ja toimeentulomahdollisuuksia, myös uusia asumisen vaihtoehtoja mm. lisääntyvälle eläkeläisväestölle.

Mualla Euroopassa on maatilojen asumispalveluissa kiinnitetty erityistä huomiota paitsi asumistasoon (esimerkiksi esteettömyyteen), myös saatavilla oleviin palveluihin, kuten kuljetuksiin sekä terveys-, kuntoutus- ja hyvinvointipalveluihin.

Saksalaisessa opinnäytetyössä on tutkittu maatilalla asumista ja todettu, että ”Maatalousyrittäjät, jotka tarjoavat asumistilaa ja kotitalouspalveluja eivät yleensä luovu maataloudesta, mutta ne, jotka tarjoavat lisäksi hoito- ja/tai hoivapalveluita usein luopuvat aktiiviviljelystä, koska palvelutoimintaan tehty työ toi paremman toimeentulon kuin maataloustyö.”

Sosiaalinen työllistäminen maaseudulla -esimerkkejä Ruotsista, Norjasta, Islannista Irene Roos

Irene Roos Työtehoseurasta kertoi sosiaalisesta työllistamisestä maatiloilla Pohjoismaissa. Esimerkiksi Högsbyn tila Ruotsissa on ollut yksi pioneereista, ja nyt puhutaankin jo ns. Högsbyn mallista. Siinä tehdään sujuvasti yhteistyötä kunnan kanssa: viljelijältä ei vaadita erityiskoulutusta, ei erityislupia tai eikä määrämuotoista dokumentointia. Sopimus tehdään kolmeksi vuodeksi. Päivätoiminnan ohjauksesta vastaavat kunnan omat sosiaalialan ohjaajat. Maanviljelijäyrittäjä tarjoaa maatilaympäristön ja vastaa töiden suunnittelusta. Maanviljelijä käyttää päivätoiminnan työnjohtoon 10-15 tuntia viikossa ja työllistävään päivätoimintaan

Green Care päivät 8.-9.9.2011

hänen maatilallaan osallistuu 15 henkilöä. Myös kunta ollut tyytyväinen sillä kustannukset ovat samat kuin kunnan itse järjestämässä työtoiminnassa, mutta tulokset parempia.

Vammaisten työ- ja päivätoimintaa hevosvilalla. Susanna Packalen ja Anu Lind

Ravuri Oy: n Susanna Packalen ja Anu Lind kertoivat päivätyötoiminnasta talliympäristössä. Päivätyötoiminta aloitettiin heillä syksyllä 2004. Päivätoiminnassa työskentelee 15–20 erityistukea tarvitsevaa aikuista. Ammattitaitoinen henkilökunta käyttää kuntouttavaa ja innostavaa työtettä. Tavoitteena on kehittää ja ylläpitää asiakkaiden psyykkisiä, fyysisiä ja sosiaalisia taitoja.

Päivätoiminnalle valmistui uudet tilat kesällä 2010. Tilat mahdollistavat osallistumisen ruoanvalmistukseen, leipomiseen ja askarteluun, ulkotöiden ja talletöiden lisäksi. Tiloihin kuuluu erillinen aistihuone. Työtehtävät määräytyvät asiakkaan kykyjen ja voimavarojen mukaan. Tärkeää on tuottaa asiakkaille onnistumisen ja merkityksellisyyden kokemuksia. Tassuterapiassa käydään läheisen yrityskumppanin luona. Paikalliselle eläinlääkärikäynnille lähtee yleensä koko ryhmä.

Maatila kehitysvammaisten työ- ja asuinympäristönä Marja-Liisa Miettinen, Ari Vihervä ja Jussi Kurkela

Hakamaa on Eteva -kuntayhtymän omistama maatila (n. 12 ha) Nastolassa, Salajärven rannalla. Se on perustettu vuonna 1997 ja se on koti ja työpaikka 12 ”tilalliselle” sekä työpaikka 11” torpparille” ja kymmenelle ohjaajalle. Henkilökuntaa on läsnä ympäri vuorokauden. Hakamaan tila tarjoaa asumista, kuntoutusta ja työtoimintaa kehitysvammaisille sekä yhteisöllistä avotyötoimintaa siitä hyötyville asiakkaille.

Työskentelyssä noudatetaan yhteisöllisyyden ja yksilökeskeisen suunnitelmatyöskentelyn (YKS) periaatteita. Toiminnan arvoperustana on yhteisöllisyys, ihmisarvo ja asiakaslähtöisyys. Vuodenkierto ja juhlapyhät huomioidaan toiminnassa. Maaseutukulttuurin ja perinteiden

Green Care päivät 8.-9.9.2011

vaaliminen on osa Hakamaan henkeä ja tunnelmaa. Tämä näkyy ruoassa, työmenetelmissä ja rakennuksissa.

Aamupalaverissa jaetaan päivän työt (keittiö, siivous, navetta ja ulkotyöt). Kussakin ryhmässä on ohjaaja ja 4-8 työntekijää. Lounas on liukuvasti klo 11.30 – 12.30 välillä, sitten mennään ”ruokaperäsille” noin tunnin ajaksi. Työt jatkuvat iltapäivällä ja päättyvät kahviin. Torpparit lähtevät noin klo 15.45. Illalla on ohjelmassa ruuanvalmistusta ja eläinten hoitoa omalla joukolla, sekä muita tavallisia kotitöitä.

Vapaa-aikaa käytetään omiin harrastuksiin, joita ovat: liikunta (ohjattu / omaehtoinen), kansalaisopiston kurssit, musiikki (kuuntelu /soittaminen), TV:n katselu ja pelien pelaaminen. Yhteisöllä on myös yhteisiä tapahtumia, kuten saunaillat omalla rantasaunalla, grilli-illat ja lettukestit, yhteisökokoukset ja toiminnan suunnittelu, sekä erilaiset reissut, kuten elokuva- ja tanssimatkat.

Yhteisöllisyyden lisäksi ja voimaantumisen kokemukset ovat toiminnassa keskeisiä. Kaikki saavat tehdä itselle sopivia ja mieluisia töitä: yksi pitää halonhakkuusta, joku toinen kakkujen leipomisesta jne. Arille ja Jussille on tarjoutunut kuntoutusprosessin kautta mahdollisuus omiin asuntoihin, jotka ovat valmistumassa Hakamaalle.

Työpajatyöskentely

Työpajatyöskentelyn alkuperäinen toimeksianto:

1. Missä tilanteissa saavutetaan menetelmän parhaat vaikutukset?
2. Miten vaikutukset pystytään todentamaan - ja vakuuttamaan ostava asiakas?

Muokattu toimeksianto:

Vaikuttavuus

- vaikutukset
- edellytykset
- miten todennetaan

Alaryhmäjako:

- Asiakasvaikuttavuus/GC vaikuttavuus asiakkaan näkökulma
- Yritysvaikuttavuus/GC vaikuttavuus yritysnäkökulma
- Maaseutuvaikuttavuus/GC vaikuttavuus kunta, alue, yhteiskunta

Asiakasvaikuttavuus/GC vaikuttavuus asiakkaan näkökulma

Jäsenet: Irene Roos, Riitta-Liisa Kinni, Päivi Niiranen-Linkama, Anu Lind, Susanna Packalen, Malla Miettinen

Pos. vaikutuksia:

- positiiviset terveysvaikutukset (fyysinen, psyykinen)
- merkityksellisyyden kokemus (omalla elämällä merkitystä, tarkoitus)
- työntekijänä olemisen kokemus, monipuolinen työ antoisaa myös asiakkaalle

Green Care päivät 8.-9.9.2011

- asiakkaan hyvinvointi säästää yhteiskunnan varoja (vähän sairauspoissaoloja)
- henkilökohtaisten avustajien tarve vähenee (avustajat uusiin työtehtäviin)

Negatiiviset

- omaisilla usein ennakkoluuloja maataloustyötä kohtaan

Edellytykset vaikuttavuudelle:

- vaikutukset tulisi saattaa näkyviksi
- toiminnan tulee olla läpinäkyvää
- päättäjiä tulee lobata
- tutkimusta lisää

Yritysvaikuttavuus/GC vaikuttavuus yritysnäkökulma

Jäsenet: Eeva Nurmi, Terttu Pesonen-Säilä, Carita Helin, Jukka Saari, Keijo Viertomaa, Teija Pyykönen, Kimmo Aalto

Vaikutukset:

- yrityksen kannattavuuden on mahdollista nousta
- lisäarvoa green caresta: terapia, hoiva, hyvinvointipalvelut
- työntekijöiden hyvinvointi lisääntyy, toimintaympäristö paranee, sairauspoissaoloja vähän, yrittäjän hyvinvointi lisääntyy (-> asiakkaan hyvinvointi paranee)
- odottamatonta toimintaa voi olla paljon, minkä vuoksi rutiinit on tehtävä helpoiksi, jotta voi keskittyä lisäarvoa tuottavaan toimintaan

- ammattimainen toiminta, brändäys

Edellytykset:

- toimivat tilat/luontoympäristö
- toimiva hinnoittelu – haaste!
- hyvät ja toimivat yhteistyöverkostot - kannattaa panostaa
- maksavat asiakkaat haaste, kuka ostaa (kunta, yksityishenkilö), tiedettävä mitä kukin asiakas haluaa (kuntasopimukset)
- on puhuttava samaa kieltä kuin ostava asiakas: asiakkaan tiedettävä omalla kielellään erittäin tarkasti millaista palvelua tarjotaan

Todentaminen:

- asiakaspalaute
- tutkimustieto
- tilastot
- yritys-”keissit”

Toistaiseksi näkyvyys vielä vähäistä

Maaseutuvaikuttavuus/GC vaikuttavuus kunta, alue, yhteiskunta

Jäsenet: Winfried Schäfer, Sinikka Sahramaa, Jarmo Matintalo, Susanna Mantere, Heikki Susiluoma

Vaikutukset:

- maaseudulle lisää väkeä
- maatilat monimuotoistuvat
- harjoittelupaikkoja nuorille
- uusia työpaikkoja
- maatalouden imago paranee
- asumismahdollisuudet maataloilla

- liiketoiminta kannattavaksi

Haasteena: paikallisyhteisön suhtautuminen uuteen toimintaan

Edellytykset:

- MTK:n aktiivinen ote green care -toimintaan
- sosiaalinen työllistäminen
- sote-palvelut
- kuntiin tietoa lisää: kunnanjohtajien koulutukselliset vaihto-ohjelmat!
- keskustelua eri alojen edustajien kanssa!
- GC pitää ottaa tosissaan!

Todentaminen:

- tutkimustieto
- GC-yritysten esimerkit

Ongelmat:

- rahoitus
- byrokratia
- rakennusmääräykset
- kunnat: paljon määräysvaltaa
- valinnat: maatila vai kuntoutustoiminta?

SUMMA SUMMARUM

- nykyiset toimijat innostuneita ja vakuuttuneita oman toimintansa tarpeellisuudesta ja myös positiivisista vaikutuksista kohderyhmässään
- myös asiakaskokemukset vahvistavat tätä
- uusia innovaatioita esim. maatalan asumispalveluista
- maataloustuottajien etujärjestö mukaan GC-työhön
- kuntiin lisää tietoa maatalojen GC-toiminnan mahdollisuuksista (olisiko Kuntaliitto saatavissa mukaan aktiiviseen toimintaan)
- Norjan esimerkki: panostusta valtion budjettiin
- kustannusvaikuttavuuden laskeminen myös Suomessa